

Наукове видання

Матеріали I Міжнародної
науково-практичної конференції

**ОСВІТА ДЛЯ ХХІ СТОЛІТТЯ:
ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ**
(29–30 жовтня 2019 року)

Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск *В. І. Шейко*
Комп'ютерна верстка *І. А. Чистякова*

Підписано до друку 28.10.2019.
Формат 60x84/16. Гарн. Times. Папір офсет.
Друк ризогр. Ум. друк. арк. 10,06
Тираж 200 пр. Вид. № 209.

Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002

Виготовлено на обладнанні СумДПУ імені А. С. Макаренка

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Сумська обласна державна адміністрація
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ОСВІТА ДЛЯ XXI СТОЛІТТЯ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

EDUCATION FOR THE 21st CENTURY: CHALLENGES, PROBLEMS, PROSPECTS

Матеріали I Міжнародної
науково-практичної конференції
Том 2
29–30 жовтня 2019 року

*Присвячено 95-тій річниці Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка*

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2019

*Рекомендовано до друку вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 3 від 28.10.2019 р.)*

Редакційна колегія:

- А. А. Сбрусува** – доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор);
М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, доцент;
Т. М. Дегтяренко – доктор педагогічних наук, професор;
С. Б. Кузікова – доктор психологічних наук, професор;
Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор
О. І. Огіснюк – доктор педагогічних наук, професор;
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор;
С. М. Кондратюк – кандидат педагогічних наук, професор;
М. О. Лазарєв – кандидат педагогічних наук, професор;
Н. М. Павлушенко – кандидат педагогічних наук, доцент;
А. О. Полянничко – кандидат педагогічних наук, доцент;
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент

Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи: матеріали
I Міжнародної науково-практичної конференції (29–30 жовтня 2019 року, м. Суми).
Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. Том 2. 173 с.

ISBN 978-966-698-281-3 (повне зібрання)

ISBN 978-966-698-283-7 (Том 2)

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи». У матеріалах конференції розглядаються світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти у вітчизняному контексті управління інноваційним розвитком закладу освіти; інноваційні технології професійної підготовки педагогів; освіта обдарованих: вітчизняний та міжнародний контексти; інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку; нова парадигма підготовки соціальних працівників за сучасних умов; освіта дорослих в Україні та світі: реалії та перспективи.

Proceedings contain materials of the International scientific-practical conference "Education for the 21st Century: Challenges, Problems, Prospects". Proceedings of the conference reveal world experience of distance education development in the domestic context; management of innovative development of the education; innovative technologies for teacher training; gifted education: national and international contexts; inclusive education in the context of innovative development; a new paradigm for training social workers in present conditions; adult education in Ukraine and abroad: realities and perspectives.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

УДК 37.09:001.895](477+100)«201»(063)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ТА СВІТОВОМУ КОНТЕКСТАХ

Галій Л. В., Кайдалова Л. Г., Фесенко В. Ю. Дистанційне навчання в системі підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників фармацевтичних і медичних закладів освіти	3
Заярна І. С. Дистанційне навчання англійського аргументативного письма студентів-правників як предмет методичного дослідження	5
Мынбаева А. К. Педагогика 2.0 и образование 3.0: цифровое будущее	9
Назаренко О. С. Розвиток дистанційного навчання в Південній Кореї.....	12
Рябко А. В. Вебінар як форма дистанційної освіти	14

РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТИ

Козлов Д. О. Інноваційна культура як вектор розвитку сучасного суспільства.....	17
Кулагіна Т. В. Управління інноваційним розвитком закладу освіти	20
Мaksymenko T. M. Requirements to a modern organization manager in the context of professional self-realization	22
Мізюк В. А., Бадалова Аїда мардан кизи Готовність учителів до інноваційної діяльності в умовах реформування освіти	24
Онищенко Я. О. Сучасні підходи до розуміння сутності поняття «управління навчальним закладом»	28
Прихожай А. В. Роль управлінської культури адміністратора у формуванні іміджу установ культури	30
Фесенко І. В. Сучасна місія закладу середньої освіти як складової процесу стратегічного менеджменту.....	33
Шихненко К. І. Управління науковою роботою в університетах США: історичний аспект	35
Шмалей С. В. Вектори сучасної вищої освіти у глобалізованому суспільстві	38

РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ

Бачісва Л. О. Дослідницькі уміння педагога в сучасних умовах освітнього процесу.....	41
Борзенко О. П. Вплив інноваційних навчальних технологій на мотиваційний процес заохочення викладача іноземної мови до професійного розвитку	43
Будянецький Д. В. Риторичний воркшоп (workshop) у системі професійної підготовки майбутнього вчителя	46

Галецький С. М. Особливості організації експериментального дослідження формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій.....	47
Гармаш О. М. Тьютор – ключова фігура системи освіти XXI ст.....	51
Глушко О. З. Особливості підвищення професійного рівня шкільного вчителя у Польщі.....	53
Даниленко О. Б. Проектування системи неперервної професійної підготовки майбутніх судноводіїв у вищих морських навчальних закладах.....	56
Дєордіца Т. Ю., Білевич С. В. Ергономічна якість академічних мультимедіа-презентацій: критерії для самостійного оцінювання.....	59
Єфремова Г. Л., Зосименко О. В. Складові професійної спрямованості особистості.....	62
Кокнова Т. А. Науково-дослідницький компонент в контексті лінгвометодичної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов.....	65
Кравченко О. Ю. Особливості впровадження медіаграмотності у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів суспільних предметів.....	67
Кривонос О. Б. Підготовка майбутнього вчителя до активізації пізнавальної діяльності учнів в умовах евристичного навчання.....	70
Musaeva Adiba. On the issue of modern methods of teaching foreign languages.....	72
Нікольська Н. В., Жуковська О. А. Teacher training as a development tendency in the USA.....	74
Пінчук Д. М. Креативність як важлива складова вчителів музики в системі неперервної професійної освіти.....	77
Салі О. В. Інтерактивна модель формування соціокультурної компетентності у студентів у процесі вивчення іноземних мов.....	80
Тумєнко М. М. Professional competence of a specialist of vocational and career guidance in secondary schools in England.....	83
Христії Ю. Г. Інноваційні тенденції розвитку міжнародного співробітництва у сфері професійно-технічної освіти в Європейському Союзі..	85
Цзюй Жянь. Творча індивідуальність майбутнього педагога-музиканта: ознаки становлення.....	88
Чернякова Ж. Ю. Інноваційні освітні технології як засіб оптимізації професійної підготовки майбутнього фахівця.....	90
Shparyk O. M. Features of teacher's professional development in China.....	93

РОЗДІЛ 4. ОСВІТА ОБДАРОВАНИХ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ КОНТЕКСТИ

Бойченко М. А. Розвиток цифрового інтелекту обдарованих школярів у світлі концепції нової української школи.....	95
Зайцева М. А. Виховний потенціал закладів загальної середньої освіти щодо розвитку обдарованих учнів.....	97
Лавриченко Н. М. Освіта обдарованих: вітчизняний та міжнародний контексти.....	100
Шульга О. В. Розвиток виконавських здібностей обдарованої учнівської молоді в недільних школах.....	103

РОЗДІЛ 5. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Бєлова О. Б. Особливості прояву емоцій у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	105
Бєсєда В. В. Особливості корекції поведінки у дітей з ЗПМР в умовах інклюзивної освіти.....	108
Іваній О. М. Інтегрування дітей з особливими потребами в загальноосвітній простір України як фундаментальне право людини.....	110
Колишкін О. В. Історичні передумови розвитку фізкультурно-оздоровчого та спортивного руху осіб з обмеженими можливостями.....	112
Кухта І. М. Інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку України.....	116
Бєсєда В. В., Марчук В. С. Показники гнучкості у дітей дошкільного віку з затримкою моторного розвитку.....	118
Почкун Ю. О. Освіта дітей з аутистичними порушеннями.....	121
Прядко Л. О. Актуальні проблеми діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.....	124
Шевченко О. І. Інклюзивне навчання як інноваційна тенденція соціалізації дітей з особливими потребами.....	126
Шевченко В. М. Сучасний стан інтеграційних процесів для дітей з особливими потребами в Польщі.....	128

РОЗДІЛ 6. НОВА ПАРАДИГМА ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

Бєрєзовська Л. І. Формування комунікативно-мовленнєвої компетентності майбутніх соціальних працівників на засадах інтегрованого підходу.....	131
Гончаренко О. В. Гендерний компонент як визначальна характеристика підготовки майбутніх соціальних працівників.....	134
Іонова І. М. Проектна діяльність як інструмент менеджменту соціальної роботи.....	137
Панасюк В. Ю. «Постдраматичний театр» як одна з сучасних соціокультурних технологій.....	139
Політков О. М. Застосування мультиплікаційних фільмів у фаховій підготовці майбутніх соціальних працівників.....	142
Полтяничко А. О. Особливості соціально-педагогічної роботи з вихованнями центру соціально-психологічної реабілітації дітей.....	144
Пономаренко Л. І. Зміст соціальної роботи з дітьми із вразливих сімей в умовах об'єднаних територіальних громад.....	147
Прогас О. Л. Формування компетентності майбутніх соціальних працівників до роботи з обдарованими дітьми: теоретичний аналіз проблеми.....	150
Пухно С. В., Скринник І. В. Емоційне вигорання соціальних працівників як психологічна проблема.....	154

РОЗДІЛ 7. ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бобрицька Г. С., Штанний О. Д. Методичні аспекти математичної підготовки дорослих людей для вступу до ЗВО з урахуванням їх пізнавально-психологічного розвитку.....	157
Glyva Ya. M. International experience in the development of non-formal adult education for Ukraine.....	160
Пархоменко І. В. Форми історико-красознавчої роботи у закладах позашкільної освіти УРСР.....	162
Постригач П. О. До питання про розвиток компаратвістики в освіті дорослих Греської республіки.....	165

С. М. Галецький
Національний університет «Острозька академія»

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ
МОВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

Експериментальне дослідження формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій передбачає спеціально організовану діяльність з перевірки наукової гіпотези щодо ефективності авторської моделі та

виявлення причинно-наслідкових зв'язків між рівнем сформованості комунікативної компетентності досліджуваних (залежна експериментальна змінна) та моделлю формування (незалежна експериментальна змінна). Доведення коваріантності, взаємозалежності експериментальних змінних і є провідною метою наукового експерименту як методу зміни предмету дослідження у контрольованих умовах (Загвязинский, Агафонов, 2001, с. 157) упровадження моделі формування комунікативної компетентності; емпіричної перевірки результативності теоретично обґрунтованих положень (Букач, Попова, Клименюк, 2009) щодо ролі інформаційно-комунікативних технологій у процесі формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів; оцінку рівня ефективності упроваджених авторських інновацій (Курило, Хриков, Адаменко, 2013) – моделі, форм і методів формування комунікативної компетентності.

Мета педагогічного експерименту – експериментально перевірити вплив інформаційно-комунікативних технологій на процес формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов.

В основу дослідження покладено експериментальну **гіпотезу** про те, що: застосування інформаційно-комунікативних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів іноземної мови сприятиме зростанню рівня їх комунікативної компетентності.

Обрані мета й гіпотеза дослідно-експериментальної роботи визначають її завдання як систему конкретних дій із досягнення поставленої мети для перевірки гіпотези:

- спроектувати програму й методику педагогічного експерименту для визначення впливу інформаційно-комунікативних технологій на рівень комунікативної компетентності студентів;

- вивчити актуальний стан сформованості комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов у процесі професійної підготовки;

- упровадити у процес навчання експериментальних груп модель формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами інформаційно-комунікативних технологій;

- дослідити результативність авторських інновацій через повторну діагностику й порівняння результатів контрольних і експериментальних груп.

Для побудови програми педагогічного експерименту нами було проаналізовано педагогічну літературу з проблем організації наукових досліджень: Ю. В. Борисової, С. У. Гончаренка, А. М. Єріної, А. В. Коржуєва і В. А. Попкова, О. В. Крушельницької, Є. М. Хрикова, О. В. Адаменко, В. С. Курила та інших. Основними компонентами програми дослідно-експериментальної роботи є: гіпотеза, мета, завдання, етапи, експериментальна база, генеральна й вибіркова сукупності, методи і методики дослідження.

Методологічними засадами експериментальної роботи, за В. Горбуною, є принципи: наукової парадигми, індуктивно-дедуктивного мислення, гіпотетичного мислення, валідності висновків, об'єктивності, інструментальної адекватності (Горбунова, 2005). Дотримання означених принципів визначає *етапи організації експериментального дослідження* щодо формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій:

1) Організаційний етап: на основі результатів аналізу наукової літератури щодо сутності, змісту та структури комунікативної компетентності виділити критерії, показники та рівні комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов; підібрати діагностичний інструментарій, що відповідатиме обраним критеріям і характеризуватиме комунікативну компетентність з огляду на проблему дослідження;

2) Констатувальний етап: визначити актуальний стан сформованості комунікативної компетентності студентів – учасників експериментальної роботи за допомогою обраного інструментарію; охарактеризувати наявні тенденції застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх викладачів іноземних мов;

3) Формувальний етап: упровадити у процес професійної підготовки майбутніх викладачів іноземних мов експериментальних груп авторську моделі формування комунікативної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

4) Підсумковий етап: оцінити рівень ефективності упроваджених інновацій через порівняння результатів повторної діагностики студентів контрольних і експериментальних груп; сформулювати висновки щодо змін у структурі та рівнях комунікативної компетентності учасників експерименту в традиційних і змінених умовах навчання.

Виділені етапи відповідають меті й завданням експериментальної роботи та відображають основні кроки її реалізації.

Методика організації дослідження відображає сукупність обраних методів діагностики, що максимально відтворюють обрані теоретичні підходи, спрямовані на перевірку визначених часткових гіпотез та відповідають спроектованим критеріям, показникам і рівням комунікативної компетентності майбутніх викладачів. Цей взаємозв'язок представлено у таблиці 1.

Тобто, представлені у табл. 1 методи діагностики визначаються змістом експериментальної роботи, її гіпотезою та критеріями й показниками комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов.

Отже, спроектована програма експериментальної роботи спрямована на вивчення характеру впливу інформаційно-комунікативних технологій навчання на процес формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов.

**Методи діагностики сформованості комунікативної компетентності
засобами інформаційно-комунікативних технологій**

	Показники	Метод діагностики	Завдання діагностики
К ₁	П _м (мотиваційний)	Анкета «Мотиваційно-стимуловальний компонент формування комунікативної компетентності»	Визначення рівня та характеру мотивації майбутніх викладачів іноземних мов до формування комунікативної компетентності
	П _п (пізнавальний)	Індикаторний метод оцінювання комунікативної компетентності майбутніх філологів	Оцінити рівень мовних, іншомовних, лексичних, соціокультурних, навчальних, дослідницьких, організаційних і рефлексивних здатностей студентів
	П _д (діяльнісний)	Тест-опитувальник соціально-комунікативної компетентності	Вивчення прояву особистісних характеристик студентів, що визначають рівень успішності в спілкуванні
К ₂	П _с (самостійності)	Аналіз виконання студентами творчих навчальних завдань	Оцінити рівень самостійності та пізнавальної активності молоді у процесі вирішення навчальних завдань
	П _т (творчості)		Дослідити особливості навчальної та фахової творчості майбутніх викладачів
	П _т (технологічності)		Визначити рівень технологічних знань і умінь студентів
К ₃	П _ф (форми, методи)	Експертне опитування ролі ІКТ у процесі	Оцінити ефективність форм і методів навчання, заснованих на ІКТ
	П _з (засоби)	професійної підготовки майбутніх викладачів	Охарактеризувати ІКТ як засіб навчання майбутніх викладачів іноземних мов
	П _і (інновації)	іноземних мов	Дослідити характеристики інноваційності у застосуванні ІКТ

Як видно з обґрунтування програми й побудови методики педагогічного експерименту, достовірність отриманих результатів буде забезпечуватися об'ємом і способом побудови вибіркової сукупності; врахуванням структури комунікативної компетентності у процесі діагностики рівня її сформованості; використанням комплексу діагностичних методів, які дозволяють більш об'єктивно описати актуальний стан професійної підготовки майбутніх викладачів іноземних мов із застосуванням інформаційно-комунікативних технологій; застосуванням методів математичної статистики для перевірки валідності одержаних результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисова, Ю. В. (2003). *Методологія та методи соціальних досліджень*: навч. посіб. К.: ДЦССМ.
2. Букач, М. М. ред, Попова, Т. С., Клименок, Н. В. (2009). *Основи наукових досліджень у соціальній роботі*: навч. посіб. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили.
3. Гончаренко, С. У. (2010). *Педагогічні дослідження : методологічні поради молодим науковцям*. Вінниця : ТОВ фірма «Планер».
4. Гончаренко, С., Кушнір, В. (2002). Методологія як важливий складник наукового дослідження в педагогіці. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*: Зб. наук. пр. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. 4, 15-22.
5. Горбунова, В. В. (2005). До проблеми методологічних засад експерименту в психології. *Наукові записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*, 26, том 1, 383–386.
6. Сріна, А. М. (2004). *Методологія наукових досліджень*: навч. посіб. К.: МОН.
7. Загвязинский, В.И., Агафонов, Р. (2001). *Методология и методы психолого-педагогического исследования*. Москва: АCADEMA.
8. Коржув, А. В., Потков, В. А. (2008). *Научное исследование по педагогике: теория, методология, практика*: учеб. пособ. М.: Академический проект, Трикста.
9. Крушельницька, О. В. (2009). *Методологія та організація наукових досліджень*: навч. посіб. К.: Кондор.
10. Курило, В. С. заг ред., Хриков, Є. М. заг ред., Адаменко, О. В. (2013). *Методологічні засади педагогічного дослідження*: монографія. Луганськ: Вил-во ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка».